

ศักยภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของมาตรการทางภาษีต่อการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย

สุวิมล บัวพรหม^{1,2*}

¹คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

²คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

* Corresponding author: suwimon.buap@ku.th; suwimonb@siamtechno.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของมาตรการทางภาษีต่อการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย โดยศึกษาผลของมาตรการทางภาษีต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิเคราะห์ผลกระทบต่อการได้กำไรและการขยายตัวของเศรษฐกิจ การศึกษาใช้กรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ภาษีและเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม และการวิเคราะห์เชิงเศรษฐมิติ (Econometric analysis) ผลการศึกษาพบว่าเมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์การถดถอยเพียงอย่างเดียว ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมาตรการลดหย่อนภาษีและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคสีเขียว ในขณะที่วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างในความแตกต่าง (DiD) พบว่ามาตรการลดหย่อนภาษีส่งผลกระทบเชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคสีเขียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บ่งชี้ให้เห็นว่ามาตรการลดหย่อนภาษีกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคให้สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้ระดับกลางถึงสูง ซึ่งมีศักยภาพในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ อย่างไรก็ตาม มาตรการลดหย่อนภาษีที่มีอยู่อาจยังไม่มีความครอบคลุมและเจาะจงผลิตภัณฑ์ทุกประเภท จึงเสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและการรักษาเสถียรภาพทางการคลังของรัฐ การเพิ่มมาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายสนับสนุนการให้สิทธิทางภาษีแก่ผู้ผลิตห่วงโซ่อุปทานสีเขียว และสร้างแรงจูงใจแก่กลุ่มผู้บริโภค ผลการศึกษานี้จึงสามารถเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนานโยบายและมาตรการทางภาษีที่สนับสนุนเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนและเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในบริบทของประเทศไทย

คำสำคัญ: มาตรการลดหย่อนภาษี / เศรษฐกิจสีเขียว / เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม / การบริโภคที่ยั่งยืน / เสถียรภาพทางการคลัง

The Economic Potential of Tax Measures on Personal Income Tax Deductions to Stimulate the Green Economy in Thailand

Suwimon Buaprom^{1,2*}

¹*Faculty of Environment, Kasetsart University, Thailand*

²*Faculty of Health Science, Siam Technology College, Thailand*

* *Corresponding author: suwimon.buap@ku.th; suwimonb@siamtechno.ac.th*

Abstract

This study aims to analyze the economic potential of personal income tax deduction measures for stimulating the green economy in Thailand. The study systematically examines the effects of tax measures and policies on consumption behaviors regarding environmentally friendly products and services, while simultaneously evaluating fiscal implications for government revenue streams and macroeconomic expansion. The methodological framework incorporates principles from tax economics, behavioral economics, and employs rigorous econometric analytical techniques as well.

The empirical findings indicate that standard regression analysis failed to establish statistically significant correlations between tax deduction measures and modifications in green consumption patterns. However, Difference-in-Differences (DiD) analysis demonstrated that the results revealed statistically significant positive impacts to tax deduction measures on environmentally conscious consumption behaviors, which indicates that such tax deduction measures can effectively stimulate a behavioral transition toward environmentally responsible consumption, particularly among middle to high-income consumers possessing greater financial capacity to willing to pay in eco-friendly alternatives.

Despite these existing tax deduction measures framework exhibits limitations in its comprehensive application across diverse product categories. The study recommends improving tax reforms to maintain balance between economic development imperatives and fiscal stability, implementing complementary economic incentives alongside regulatory measures to extend tax benefits throughout green supply chains and establishing targeted consumer incentives. These findings contribute to guidance for developing tax policies and measures that sustainably promote the green economy and enhance the efficiency of personal income tax deductions in Thai context.

Keywords: Tax Deduction Measures / Green Economy / Behavioral Economics / Sustainable Consumption / Fiscal Stability

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลต่อทั่วโลกให้ความสำคัญกับแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) ในฐานะกลไกสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความเป็นธรรมเท่าเทียมกันทางสังคม ลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ [20] หลายประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ได้นำนโยบายภาษีมาใช้เป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การบริโภคและการลงทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม [17] แสดงให้เห็นว่านโยบายภาษีที่ออกแบบมาอย่างเหมาะสมสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคได้อย่างมีนัยสำคัญ นโยบายการลดหย่อนภาษี (Tax deduction) เป็นหนึ่งในมาตรการที่ได้รับการพิจารณาการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ ยานยนต์ไฟฟ้า การลงทุนในกองทุน Thai ESG เป็นต้น

ในบริบทของประเทศไทย แม้จะมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังมีข้อจำกัดและความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในด้านการออกแบบนโยบายที่ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ระหว่างประสิทธิผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความเป็นธรรมทางภาษี และผลกระทบต่อรายได้ของรัฐ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม และยังคงความเสถียรภาพทางการคลังของประเทศ [9] แนวคิดการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจึงได้รับการพิจารณาว่าเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นพฤติกรรมผู้บริโภคและภาคธุรกิจให้สนับสนุนผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งในต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าการให้สิทธิทางภาษีสำหรับสินค้าประหยัดพลังงานและยานยนต์ไฟฟ้า สามารถส่งเสริมตลาดและเร่งการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ [21] อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาใดในประเทศไทยที่วิเคราะห์ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคและผลกระทบต่อรายได้ของรัฐอย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติของการวิเคราะห์เชิงปริมาณและข้อเสนอเชิงนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ศักยภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของมาตรการทางภาษีต่อการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย โดยศึกษาผลกระทบเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค ประสิทธิภาพเชิงนโยบาย ตลอดจนข้อจำกัดและแนวทางการพัฒนา โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ภาษีและเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินนโยบายทางภาษีที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจสีเขียวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของของมาตรการทางภาษีต่อการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการลดหย่อนภาษีกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรการลดหย่อนภาษีที่เหมาะสมและสร้างดุลยภาพระหว่างการส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวและการรักษาเสถียรภาพทางการคลังของประเทศ

3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์ศักยภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary research) มุ่งศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและหลักการทางกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ มาตรการ นโยบาย บทความวิจัยจากวารสาร เอกสารวิชาการ ตลอดจนรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกับภาษีสิ่งแวดล้อม และ/หรือมาตรการลดหย่อนภาษี และข้อมูลเชิงเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมกรรมการบริโภคสีเขียว ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลทางสถิติย้อนหลัง 10 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2567 ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือน สถิติข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ผลรวมรายได้จัดเก็บของรัฐบาลในปี 2567 ผลการจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพากร และการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการใช้สิทธิลดหย่อนภาษี

2) นโยบายและมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการที่มีอยู่ต่อเศรษฐกิจพฤติกรรมของผู้บริโภค

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

3.2.1 ตัวแปรตาม คือ การบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (บาท) (Green spending)

3.2.2 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ มาตรการลดหย่อนภาษี (Tax deduction) รายได้ของผู้บริโภค (บาท) (Income) ระดับความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Awareness) อายุของผู้บริโภค (Age)

4. วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method research) โดยบูรณาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 รวบรวมข้อมูล

4.1.1 รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ฐานข้อมูลภาษีของกรมสรรพากร สถิติเศรษฐกิจและสังคมจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยประเมินผลกระทบต่อรายได้รัฐและการเติบโตทางเศรษฐกิจ

4.2 สถิติที่ใช้ในการศึกษา

4.2.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

1) สมการโมเดลพื้นฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Linear Regression Analysis: MLR) ด้วยการประมาณค่าสัมประสิทธิ์กำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Squares: OLS) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการลดหย่อนภาษีและการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green spending) ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านมาตรการลดหย่อนภาษีและปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การใช้จ่ายของประชาชนในสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รายได้ของประชาชน (Income) ระดับความตระหนักรู้ (Awareness) และอายุของผู้บริโภค (Age) แสดงดังสมการที่ 1

$$Green_Spending_i = \beta_0 + \beta_1 Tax_Deduction_i + \beta_2 Income_i + \beta_3 Awareness_i + \beta_4 Age_i + \epsilon_i \quad (1)$$

โดยคาดว่า $\beta_1 > 0$ หมายถึง มาตรการลดหย่อนภาษีมีผลเชิงบวกต่อการใช้จ่ายในสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) สมการโมเดลพื้นฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างในความแตกต่าง (Difference-in-Differences: DiD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มทดลอง (Treatment group) เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีสิทธิใช้มาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกลุ่มควบคุม (Control group) เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่มีสิทธิใช้มาตรการลดหย่อนภาษี เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของการใช้จ่ายก่อนและหลังนโยบายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แสดงดังสมการที่ 2

$$Green_Spending_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 Treatment_i + \alpha_2 Post_t + \alpha_3 (Treatment_i \times Post_t) + \epsilon_{it} \quad (2)$$

โดยคาดว่า $\alpha_3 > 0$ หมายถึง มาตรการลดหย่อนภาษีช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคใช้จ่ายสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

4.2.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

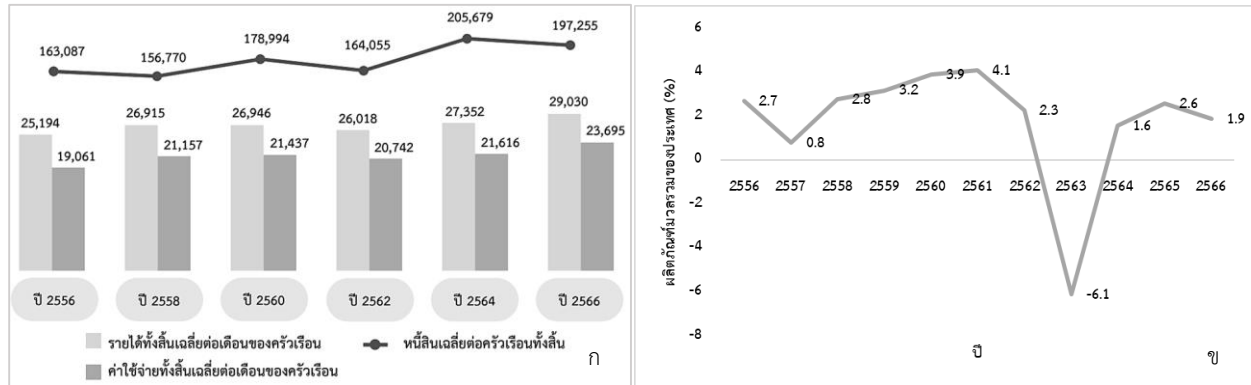
การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากเอกสารวิชาการและการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาความสอดคล้องจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการลดหย่อนภาษีกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มากำหนดประเด็นที่ควรเสนอแนวทางการพัฒนามาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้ที่เหมาะสมจากการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ซึ่งผลการวิเคราะห์จะนำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

5. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

5.1 การวิเคราะห์นโยบายและมาตรการทางภาษีและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

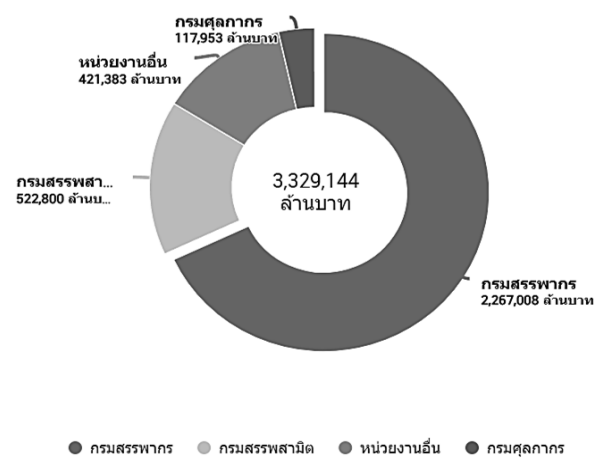
เมื่อพิจารณาข้อมูลรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือน ตั้งแต่ปี 2556 จนถึงปี 2566 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ร้อยละ 87.1 พบว่าอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ เป็นหมวดค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด ร้อยละ 35.3 และผลรวมรายได้จัดเก็บของรัฐบาลในปี 2567 เท่ากับ 3,329,144 ล้านบาท พบว่ารายได้หลักมาจากภาษีกรมสรรพากร จำนวน 2,267,008 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 68.12 ของรายได้ทั้งหมดของรัฐบาล เมื่อเปรียบเทียบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาระหว่างปีงบประมาณ 2567 และ 2566 พบว่ารัฐบาลไทยมีรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นเป็น 415,192.68 ล้านบาท จากเดิม 395,743.92 ล้านบาท เนื่องจากมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยปรับอัตราภาษีให้ดีขึ้น และเพิ่มค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ที่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.9 เป็นร้อยละ 2.7 [12] แสดงดังรูปที่ 2 และรูปที่ 3

นโยบายสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อมูลค่าอุตสาหกรรมไทยมากถึง 6.5 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 37 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) พบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มูลค่าอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. การพัฒนาตลาดคาร์บอน (Carbon market) และภาษีคาร์บอน เมื่อพิจารณาถึงนโยบายสิ่งแวดล้อมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมสร้างแรงกดดันจากต่างประเทศ แสดงดังรูปที่ 4 ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจและการเจริญเติบโตทางระบบเศรษฐกิจแปรผกผันกับประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ เยอรมนี เนื่องจากมีการบังคับใช้มาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (CBAM) ส่งผลต่อผู้ส่งออกจะต้องมีการรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์ทุกไตรมาสก่อนจัดเก็บค่าธรรมเนียมในปี 2569 โดยเฉพาะในภาคส่วนพลังงาน ภาคขนส่ง ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม และเหล็ก [6] สอดคล้องกับดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อม (EPI) พบว่าประเทศไทยมีคะแนนดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมเฉลี่ยเท่ากับ 45.7 คะแนน ในปี 2567 แสดงถึงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ยังคงต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และพบว่านโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate policy) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 36 คะแนน [10, 15]

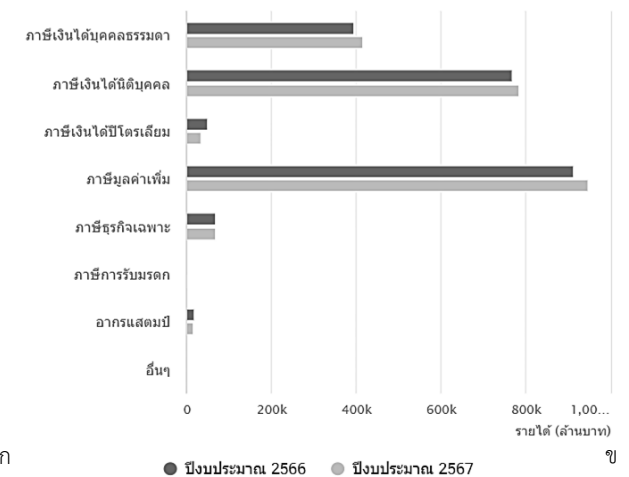

รูปที่ 2 (ก) รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือน (หน่วย: บาท) ปี 2556 – 2566 และ (ข) สถิติข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ปี 2556 – 2566 [12]

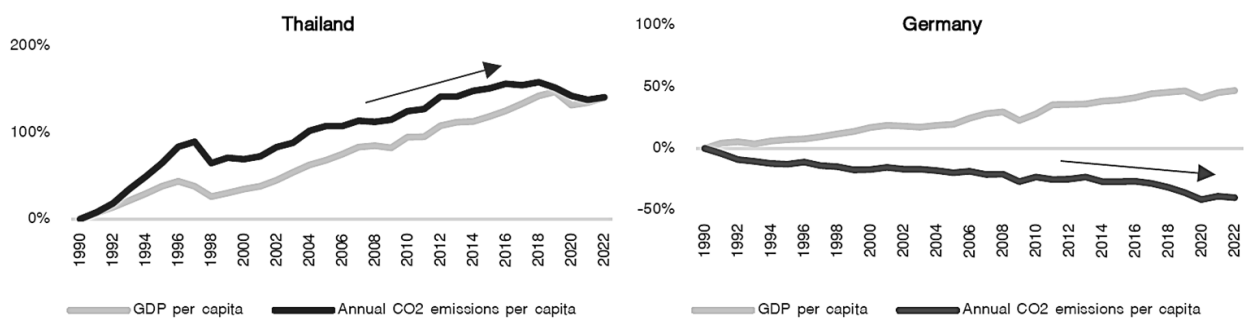
ผลรวมรายได้จัดเก็บของรัฐบาล (Gross) ในปี 2567

ผลการจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพากร ในปี 2567 เทียบปี 2566

รูปที่ 3 (ก) ผลรวมรายได้จัดเก็บของรัฐบาลในปี 2567 และ (ข) ผลการจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพากรในปี 2567 เทียบปี 2566 [11]

รูปที่ 4 อัตราการเปลี่ยนแปลงของ GDP ต่อหัวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ค.ศ. 1990 - 2022 มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน [6]

ปัจจุบันมีมติเห็นชอบมาตรการทางภาษีประเด็นการปรับลดอัตราภาษีสรรพสามิตสถานบริการหรือหย่อนใจ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว และมาตรการ Easy E-Receipt 2.0 เพื่อสนับสนุนการบริโภคในประเทศและหักลดหย่อนค่าสินค้าและบริการ แม้ภาครัฐจะไม่มีขอบเขตการลดหย่อนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ก็มีแนวโน้มสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนลดลง ซึ่งต้นทุนที่ลดลงดังกล่าวจะทำให้ผู้ประกอบการมีสภาพคล่องเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจมากยิ่งขึ้น สามารถลงทุนเพื่อต่อยอดทางธุรกิจ หรือทำแผนส่งเสริมการขายเพื่อช่วยจูงใจการบริโภคมามากยิ่งขึ้น เป็นการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมมวลรวมของประเทศ ดังนั้น การลดหย่อนภาษีสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะแฝงในรายการสินค้าที่เข้าร่วมการลดหย่อนภาษี 2568 “Easy E-Receipt 2.0” แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย การใช้จ่ายสินค้าทั่วไป โดยกำหนดวงเงินลดหย่อนภาษีได้ไม่เกิน 30,000 บาท และการใช้จ่ายร้านวิสาหกิจชุมชน SME และร้านค้า OTOP ลดหย่อนภาษีได้ตั้งแต่ 20,000 – 50,000 บาท ปัจจุบันไม่มีข้อมูลเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สามารถใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้โดยตรง [4]

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการลดหย่อนภาษีกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ความเข้าใจพื้นฐานด้านการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมนั้นมาจากการพิจารณาจากนโยบายทางภาษีของรัฐ ประกอบด้วย หลักการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และหลักการทางเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม มาสนับสนุนแนวคิดการจัดเก็บภาษีการบริโภคสินค้าและบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแนวคิดการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้กรณีบุคคลธรรมดาจากการยื่นภาษีแบบ ภ.ง.ด. 90/91 จากข้อมูลรายการสินค้าที่เข้าร่วมการลดหย่อนภาษี 2568 จะเห็นได้ว่ามาตรการไม่มีขอบเขตการลดหย่อนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนตาม “Easy E-Receipt 2.0” อาจยังไม่มีแรงจูงใจมากเท่าที่ควร เนื่องจากสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมักมีต้นทุนสูง ทำให้การอุดหนุนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นในเฉพาะกลุ่ม (Niche) หรือผู้บริโภคสีเขียว (Green consumers) ซึ่งยังไม่นิยมใช้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการเลือกใช้สินค้าและบริการ ทำให้ตลาดสีเขียวของประเทศไทยยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร [17] อีกทั้งขึ้นกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อาทิ รายได้ต่อหัว ค่าใช้จ่ายที่ไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สอดคล้องภาพรวมเศรษฐกิจไทยปี 2567 ที่มีกำลังขยายตัวขึ้นร้อยละ 2.7 จากข้อมูลเมื่อยื่นแบบภาษี ภ.ง.ด. 90/91 พบว่ารายได้ต่อหัวของคนไทยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 264,607.7 บาทต่อปี [13] รายได้ของบุคคลจะถูกจัดกลุ่มตามช่วงรายได้เพื่อคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งมีรายได้ระหว่าง 150,001 – 300,000 บาท [2] ในขณะที่ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมไทยเพื่อความยั่งยืน (Thai ESG) เป็นสิทธิการหักลดหย่อนได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว [5] เงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุน หรือเงิน หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการขายหน่วยลงทุนคืนให้แก่กองทุนรวมไทยเพื่อความยั่งยืนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จะมีสิทธิได้รับการยกเว้นภาษี ตามมาตรา 42 แห่งประมวลกฎหมายรัษฎากร [3]

หากพิจารณาถึงกำลังซื้อและความเต็มใจที่จ่ายเพื่อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้บริโภคเต็มใจจ่ายสินค้าและบริการในราคาเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 เท่ากับร้อยละ 20 ราคาเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 20 เท่ากับร้อยละ 55 และราคาใกล้เคียงหรือเท่าเดิม เท่ากับร้อยละ 25 จึงเห็นได้ว่าสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหากมีราคาต้นทุนเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 20 จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมากที่สุด นอกจากปัจจัยด้านราคาแล้ว ยังมีปัจจัยด้านสนับสนุนการตัดสินใจซื้อจากมาตรการจูงใจและส่งเสริมการขายมากที่สุดถึงร้อยละ 88 ในขณะที่ปัจจัยด้านการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้จริงรองลงมา ร้อยละ 83 ปัจจัยด้านราคาสูงกว่าปกติไม่เกินร้อยละ 20 เท่ากับร้อยละ 65 และปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือของผู้ผลิตรายละ 64 ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 1 โดยกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ระดับปานกลางขึ้นไป โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้ตั้งแต่ 45,000 เป็นต้นไป ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และมีความเข้าใจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม [8] ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่กำลังซื้อมากที่สุด เนื่องจากไม่มีภาระทางการเงินมากนัก อาทิ สถานะโสด ไม่มีภาระในการเลี้ยงดูบุตร และมีความเต็มใจที่จะใช้จ่ายในด้านสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม [14] จึงจะเป็นกลุ่มที่ยังพอมีกำลังซื้อและซื้อสินค้าปกติที่มีราคาใกล้เคียงกับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว แม้ว่าผู้บริโภคจะมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มมากกว่าสินค้าปกติ

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจความเต็มใจจ่ายเพื่อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม [8]

ความเต็มใจจ่ายเพื่อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ร้อยละ (%)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ร้อยละ (%)
ราคาเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20	20	มาตรการจูงใจและส่งเสริมการขาย	88
ราคาเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 20	55	ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้จริง	83
ราคาใกล้เคียงหรือเท่าเดิม	25	ราคาสูงกว่าปกติไม่เกินร้อยละ 20	65
		ความน่าเชื่อถือของผู้ผลิต	64

ทั้งนี้ ผู้บริโภคมองว่าสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งมีราคาสูงกว่าสินค้าปกติ เนื่องจากธุรกิจอาจมีต้นทุนการพัฒนาสินค้าและปรับปรุงกระบวนการผลิตในระยะแรก อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไปความแตกต่างของราคาสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับสินค้าปกติน่าจะปรับตัวลดลงตามแนวโน้มตลาดที่ทุกธุรกิจต้องปรับตัวไปสู่โมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งธุรกิจน่าจะสามารถบริหารต้นทุนการจัดการได้ในระยะยาว สามารถเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ดีสำหรับธุรกิจที่เน้นสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในห่วงโซ่อุปทาน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green spending)

Variables	Coefficient	Std. Error	t - test	p > t	R ²
Intercept	62.8292	3002.211	0.021	0.984	-7654.600
Tax deduction	-374.0018	132.106	-0.283	0.788	-3767.444
Income	0.0662	0.058	1.146	0.304	-0.082
Awareness	-196.3596	507.206	-0.387	0.715	-1500.175
Age	131.8428	167.044	0.789	0.466	-297.557
Observations	10				
Df Residuals	5				
Df Model	4				

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่ามาตรการลดหย่อนภาษีส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.88 หรือคิดเป็นร้อยละ 88 แสดงความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านนโยบายลดหย่อนต่อการใช้จ่ายของประชาชนในสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รายได้ ระดับความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และอายุของผู้บริโภค เท่ากับ 0.788 0.304 0.715 และ 0.466 ตามลำดับ บ่งชี้ได้ว่ามาตรการลดหย่อนภาษีเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายในสินค้าสีเขียวอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในความแตกต่างของมาตรการลดหย่อนภาษีมีผลต่อการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Variables	Coefficient	Std. Error	t - test	p > t	R ²
Intercept	5500.0000	935.414	5.880	0.001	3288.097
Treatment	2375.0000	875.000	2.714	0.030	305.954
Post	-2500.0000	1870.829	-1.336	0.223	-6923.807
Interaction	2375.0000	875.000	2.714	0.030	305.954
Observations	10				
Df Residuals	7				
Df Model	2				

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของค่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Interaction) เท่ากับ 0.030 บ่งชี้ได้ว่ามาตรการลดหย่อนภาษีมีผลต่อการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ได้รับสิทธิลดหย่อนภาษี (Treatment) มีแนวโน้มบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นในระดับที่สังเกตได้ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลกระทบเชิงปฏิบัติ (Practical significance) ยังอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่ามาตรการทางภาษีเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืน และการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอาจลดลงหลังมีการใช้มาตรการดังกล่าว (Post) อาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ราคาที่ยังสูงเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าทั่วไป ความไม่แน่นอนของนโยบายภาครัฐ รวมถึงการขาดความรู้และความตระหนักของผู้บริโภคต่อประโยชน์ที่แท้จริงของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องเสริมด้วยนโยบายและมาตรการอื่น ๆ เช่น การให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจผ่านการประชาสัมพันธ์ หรือการกำกับทางกฎหมายด้วย สอดคล้องกับ Kallbekken et al. [16] ที่บ่งชี้ถึงมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคเมื่อควบคู่กับการให้ข้อมูลที่ชัดเจน เช่นเดียวกับ Schuitema et al. [19] พบว่าการลดหย่อนภาษีสามารถส่งเสริมการเลือกใช้พลังงานสะอาดได้ในระยะยาว หากประชาชนมีความเข้าใจในนโยบาย และมีแรงจูงใจทางการเงินเพียงพอ และรายงานของ OECD [17] กล่าวถึงมาตรการจูงใจทางภาษีจำเป็นต้องออกแบบควบคู่กับการสนับสนุนจากภาครัฐในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การอุดหนุน การให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่โปร่งใส และการควบคุมมาตรฐานสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคและลดความลังเลในการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการที่มีราคาสูงขึ้น หากไม่มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ผู้บริโภคอาจรู้สึกว่าการจูงใจในปัจจุบันไม่เพียงพอที่จะกระตุ้นให้การบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมลดลงในระยะยาว [21] อาทิ สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ได้บังคับมาตรการทางกฎหมายที่ควบคู่ไปกับแรงจูงใจทางการเงิน (Financial incentive) ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จจากการจัดการขยะอาหาร โดยใช้มาตรการทางกฎหมายสั่งห้ามการทิ้งขยะอาหารในพื้นที่ฝังกลบขยะ รวมถึงมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่มีการคิดค่าธรรมเนียมอาหารเหลือทิ้งของครัวเรือน หรือ Pay-As-You-Throw (PAYT) [7]

5.3 แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ภาษีสิ่งแวดล้อมจะมีหลักการพิจารณาการจัดเก็บภาษีที่อาจยังไม่ครอบคลุมการจัดเก็บภาษีสินค้าและบริการทุกประเภท เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างเป็นรูปธรรม หน่วยงานรัฐ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่มีอำนาจกระทำการจัดเก็บภาษีอากร ในขณะที่สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมก็ไม่มีระเบียบ หรือข้อกำหนดให้สิทธิทางภาษีสำหรับการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การลดหย่อนภาษีสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจึงยังไม่มีข้อมูลเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สามารถใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้โดยตรง [5] การพิจารณาการจัดเก็บภาษีคาร์บอนทำให้ต้นทุนสินค้าและบริการมีราคาสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาค สังคม การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชนที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงภาระทางสิ่งแวดล้อมได้ จึงต้องมีการให้สิทธิทางภาษีการดำเนินกิจกรรมทางระบบเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงเป็นแนวคิดการใช้เป็นเครื่องมือสร้างแรงจูงใจในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น ซึ่งมาตรการทางภาษีที่มีอยู่เดิมนั้นอาจไม่ครอบคลุมผลิตภัณฑ์มากเท่าที่ควร หากจัดทำนโยบายและมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่สอดคล้องกับบริบทปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จะช่วยกระตุ้นและยกการเติบโตของระดับเศรษฐกิจ และลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมได้จากการวิเคราะห์ศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดทำนโยบายและมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการบริโภค

สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยมีศักยภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ที่จะใช้มาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสีเขียวได้ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายหลายประการ ซึ่งมีความจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างภาษีและเพิ่มฐานภาษีให้ครอบคลุมมากขึ้น การปรับใช้มาตรการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างความตระหนักและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้ การปรับปรุงโครงสร้างทางภาษีจะช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างรายได้ของรัฐและประชาชนได้สิทธิลดหย่อนภาษีอย่างเป็นธรรม แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อควรพิจารณาการปรับปรุงมาตรการทางภาษี เพื่อสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

มาตรการทางภาษีประเด็นสิทธิการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	รายละเอียดและข้อควรพิจารณาแนวทางการพัฒนา
มาตรการ "Easy E-Receipt 2.0"	การให้ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้หักลดหย่อนค่าซื้อสินค้าหรือค่าบริการในประเทศ สูงสุดไม่เกิน 50,000 บาท โดยเฉพาะสินค้า OTOP และวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสามารถปรับใช้เพื่อสนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมได้
การสนับสนุนการลงทุนในกองทุนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	การให้สิทธิในการลดหย่อนภาษีสำหรับการลงทุนในกองทุนที่เน้นความยั่งยืน อาทิ กองทุนรวมไทยเพื่อความยั่งยืน (Thai ESG) สามารถกระตุ้นให้ผู้ลงทุนสนใจในกองทุนที่มุ่งเน้นสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
การสร้างแรงจูงใจการลดหย่อนภาษี	การให้สิทธิในการลดหย่อนภาษีสำหรับการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสามารถกระตุ้นให้ผู้บริโภคเลือกสินค้าโดยให้สิทธิประโยชน์ด้านอื่น ๆ นอกจากการลดหย่อนภาษี
การขาดกลไกจูงใจที่มีประสิทธิภาพสำหรับภาคธุรกิจ	มาตรการภาษีมุ่งเป้าไปที่ผู้บริโภคเป็นหลัก ในขณะที่ภาคธุรกิจที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าสีเขียวไม่ได้รับแรงจูงใจที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้ผลิตบางรายอาจมีต้นทุนสูงขึ้นจากการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีมาตรการลดหย่อนภาษีที่ช่วยลดภาระต้นทุน จึงควรให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ผลิตและผู้ให้บริการสีเขียว เช่น ให้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับธุรกิจที่ผลิตสินค้าสีเขียวหรือใช้พลังงานสะอาด ลดภาษีนำเข้าสำหรับเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถลดต้นทุนและผลิตสินค้าในราคาที่แข่งขันได้
การเพิ่มความตระหนักและการสนับสนุนทุกภาคส่วน	ผู้บริโภคบางส่วนอาจไม่ทราบว่ามาตรการลดหย่อนภาษีมีอยู่ หรือไม่แน่ใจว่าสินค้าใดเข้าข่ายได้รับสิทธิ และการขาดข้อมูลที่ชัดเจนอาจทำให้ประชาชนไม่ใช้สิทธิที่มีอยู่ จึงควรประชาสัมพันธ์ผลประโยชน์ของการลดหย่อนภาษี สำหรับการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือจากการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เช่น สร้างแพลตฟอร์ม (Platform) หรือแอปพลิเคชัน (Application) ออนไลน์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่ได้รับสิทธิลดหย่อนภาษี ที่ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ว่าสินค้าใดลดหย่อนได้ และสามารถขอคืนภาษีได้ง่ายขึ้น หรือออกแคมเปญส่งเสริมการขายร่วมกับธุรกิจ เช่น ซื้อสินค้าสีเขียวรับ E-Receipt ลดหย่อนภาษีอัตโนมัติ เป็นต้น
การเข้าถึงของกลุ่มรายได้น้อยและปานกลาง	ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากมาตรการลดหย่อนภาษีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มรายได้ปานกลางถึงสูง ซึ่งมีภาระภาษีเงินได้และสามารถใช้สิทธิลดหย่อนได้ ในขณะที่กลุ่มรายได้น้อยอาจไม่ได้รับประโยชน์ เนื่องจากไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี หรือเสียภาษีในอัตราต่ำ ทำให้แรงจูงใจของมาตรการลดหย่อนภาษีไม่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ควรขยายมาตรการเงินอุดหนุนโดยตรง (Green subsidy) หรือเครดิตภาษี (Tax credit) เพื่อให้กลุ่มรายได้น้อยได้รับผลประโยชน์มากขึ้น เช่น ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ภาษี ควรได้รับเงินอุดหนุนคืน (Refund) แทนการลดหย่อนภาษี นอกจากนี้ การออกแบบโครงการร่วมระหว่างรัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนสินค้าสีเขียวให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น เช่น ส่วนลดเมื่อซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มของรัฐ เป็นต้น
ขอบเขตของสินค้าที่ได้รับสิทธิลดหย่อนภาษียังจำกัด	มาตรการภาษีอาจยังไม่ครอบคลุมสินค้าทุกประเภทที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาจทำให้แรงจูงใจต่อผู้บริโภคลดลง จึงควรขยายขอบเขตสินค้าให้ครอบคลุมมาตรการลดหย่อนภาษี เช่น อาหารออร์แกนิก

มาตรการทางภาษีประเด็นสิทธิการ ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	รายละเอียดและข้อควรพิจารณาแนวทางการพัฒนา
	ผลิตภัณฑ์รีไซเคิล บริการซ่อมแซมสินค้าที่ยืดอายุการใช้งาน ตลอดจนการนำมาตรฐานรับรองมาใช้ เช่น ฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco label) เป็นเกณฑ์กำหนดว่าสินค้าประเภทใดที่สามารถใช้ลดหย่อนภาษีได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ความเชื่อมั่นในนโยบายและความเป็นธรรมในการออกแบบนโยบาย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับมาตรการภาษีสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในกลุ่มรายได้ปานกลางถึงต่ำ [18] หากมีการปรับปรุงมาตรการทางภาษื่อดังตารางที่ 4 จะสามารถส่งเสริมรถยนต์ไฟฟ้าผ่านมาตรการลดหย่อนภาษีสามารถลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ได้ 1.8 – 2.5 ตันต่อคันต่อปี ขณะที่การส่งเสริมสินค้าที่มีฉลากสิ่งแวดล้อมหรือบรรจุภัณฑ์รีไซเคิลอาจช่วยลดขยะพลาสติกจากครัวเรือนได้ร้อยละ 10 – 15 ต่อปี [17] อีกทั้งหากมีการให้สิทธิหักลดหย่อนภาษีจากการใช้บริการซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยลดการสร้างขยะอิเล็กทรอนิกส์ (e-waste) โดยคาดว่าหากสามารถจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกซ่อมมากกว่าซื้อใหม่ในอัตราร้อยละ 30 จะสามารถลดปริมาณขยะประเภทดังกล่าวได้มากกว่า 200,000 ตันต่อปี ในระดับประเทศ [20]

การจัดทำนโยบายและมาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่สอดคล้องกับบริบทปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและประสิทธิภาพของนโยบาย จะช่วยกระตุ้นและยกระดับการเติบโตของเศรษฐกิจสีเขียว และลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงแนวทางการสร้างดุลยภาพระหว่างการส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวและการรักษาเสถียรภาพทางการคลังของประเทศไทยในระยะยาว

6. สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของมาตรการทางภาษีต่อการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย ผลการศึกษาระบุว่าประสิทธิภาพของมาตรการลดหย่อนภาษีต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์การถดถอย (Regression analysis) เพียงอย่างเดียว ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมาตรการลดหย่อนภาษีและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน อย่างไรก็ตาม เมื่อใช้วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างในความแตกต่าง (DiD) ซึ่งเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาก่อนและหลังการบังคับใช้มาตรการ และระหว่างกลุ่มที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีกับกลุ่มที่ไม่ได้รับ ผลการศึกษาค้นพบว่ามาตรการลดหย่อนภาษีมีผลกระทบเชิงบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคสีเขียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มาตรการทางภาษีจึงมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ทำให้ผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการแข่งขันด้านราคาเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกทั่วไป ทั้งนี้ ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะใช้มาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสีเขียวได้ อย่างไรก็ดี ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายหลายประการในเชิงเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีและเพิ่มฐานภาษีให้ครอบคลุมมากขึ้น การปรับใช้มาตรการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างความตระหนักและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ผลิตและผู้ให้บริการสร้างอุปทานสินค้า หรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ตลอดจนการสนับสนุนภาคประชาชนและเอกชนในการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภาคธุรกิจอาจพิจารณากลยุทธ์ทางการตลาดเพิ่มเติม อาทิ มาตรการส่งเสริมการขาย แคมเปญจูงใจให้ผู้บริโภคเปลี่ยนมาเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทดแทน ซึ่งจะเป็นผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการเลือกซื้อสินค้าและบริการเพื่อการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

อย่างไรก็ดี การศึกษานี้มีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่ การใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลัก อาจไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์เศรษฐกิจและนโยบายภาครัฐที่เปลี่ยนแปลงได้ทันที อีกทั้งยังไม่มีเก็บข้อมูลจากภาคสนาม หรือกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์มุมมองเชิงคุณภาพของผู้บริโภคต่อมาตรการภาษีได้อย่างครอบคลุม ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตควรดำเนินการศึกษาในเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคจริง หรือผู้ที่ได้รับสิทธิลดหย่อนภาษีโดยตรง เพื่อประเมินความเข้าใจ พฤติกรรม และทัศนคติต่อมาตรการภาษีอย่างละเอียดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม. (2561). โครงการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2561, 27 กุมภาพันธ์ 2568. <https://eservice.dcce.go.th/storage/Media/C201912238295.pdf>
- [2] กรมสรรพากร. (2560). บัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เริ่มใช้ปีภาษี 2560, 27 กุมภาพันธ์ 2568. https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/borkor/tax121260.pdf
- [3] กรมสรรพากร. (2568). เงินได้พึงประเมินอะไรบ้างที่ได้รับการยกเว้นภาษี, 27 กุมภาพันธ์ 2568. https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/borkor/taxreturn23072567.pdf
- [4] กรมสรรพากร. (2568). กรมสรรพากรเชิญชวนใช้สิทธิ “Easy E-Receipt 2.0” ลดหย่อนภาษีสูงสุด 50,000 บาท, 27 กุมภาพันธ์ 2568. https://media.thaigov.go.th/uploads/document/142/2025/01/pdf/Doc_20250113105523000000.pdf
- [5] กรมสรรพากร. (2568). ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อนอะไรได้บ้าง, 27 กุมภาพันธ์ 2568. https://www.rd.go.th/fileadmin/download/tax_deductions_update280168.pdf
- [6] กฤษฎี แก้วศิริ. (2567). นโยบายสิ่งแวดล้อมกระทบอุตสาหกรรมไทย 37% ต่อ GDP. ธนาคารกสิกรไทย, 27 กุมภาพันธ์ 2568. <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/SBU311-FB-2024-06-06.aspx>
- [7] ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2564). SDG Updates | เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 27 กุมภาพันธ์ 2568. <https://www.sdgmovement.com/2021/12/14/sdg-updates-behav-econ-sdgs/>
- [8] ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). โพลล์สำรวจก่อนการระบาดโควิด-19., 27 กุมภาพันธ์ 2568. <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Green-FB-12-10-21.aspx>
- [9] สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2565). รายงานการวิเคราะห์นโยบายภาษีเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.
- [10] สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2567). รายงานสถานการณ์ดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ปี 2567, 27 กุมภาพันธ์ 2568. <https://www.onep.go.th/ebook/spd/thailand-state-of-epi-2567.pdf>
- [11] สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2568). ผลรวมรายได้จัดเก็บของรัฐบาล (Gross) ในปี 2567, 27 กุมภาพันธ์ 2568. <https://govspending.data.go.th/dashboard/5>
- [12] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566 ทัวราชอาณาจักร, 27 กุมภาพันธ์ 2568. https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2024/20240702120458_45133.pdf
- [13] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). สภาพัฒนแลง GDP ไตรมาสที่ 3.2 ปีขยายตัว 2.5% ประเมินปี 2568 ไว้ที่ 2.3 – 3.3%, 27 กุมภาพันธ์ 2568. <https://thaipublica.org/2025/02/nesdc-q4-gdp-report-2024/>
- [14] Economic Intelligence Center (EIC). (2011). Retail landscape change: โอกาสค้าปลีกไทยในบริบทใหม่, 27 กุมภาพันธ์ 2568. https://www.sceic.com/th/detail/file/product/159/dzj21z1obp/2320_20110614150848.pdf
- [15] EPI Yale & Columbia. (2024). The 2024 Environmental Performance Index (EPI), 27 February 2025. <https://epi.yale.edu/epi-results/2022/country/tha>
- [16] Kallbekken, S., Kroll, S., & Cherry, T. L. (2013). Do you not like pigou, or do you not understand him? Tax aversion and revenue recycling in the lab. *Journal of Environmental Economics and Management*, 62(1), 53-64.

- [17] Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021). Tax Policy and the Green Economy: Assessing the Impact of Green Tax Incentives. Paris: OECD Publishing.
- [18] Sælen, H., & Kallbekken, S. (2011). A choice experiment on fuel taxation and earmarking in Norway. *Ecological Economics*, 70(11), 2181–2190.
- [19] Schuitema, G., Steg, L., & Forward, S. (2011). Explaining differences in acceptability before and acceptance after the implementation of a congestion charge in Stockholm. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 44(2), 99-109.
- [20] United Nations Environment Programme (UNEP). (2011). *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*. Nairobi: UNEP.
- [21] World Bank. (2022). *Green Taxation and Fiscal Policy: Case Studies and Global Trends*. Washington, DC: World Bank.